

Výroční zpráva 2024

Česká společnost pro ochranu netopýrů

Výroční zpráva České společnosti pro ochranu netopýrů za rok 2024

Zpracovali: Tomáš Bartonička, Eva Cepáková,
Olga Růžičková a Petra Schnitzerová

Fotografie: Archiv ČESON

1. Úvodní slovo	2
2. O organizaci	3
3. O činnosti v roce 2024	4
3.1 Monitoring netopýřích populací.....	4
3.2 Projekty věnované ochraně netopýrů	7
3.3 Vzdělávací projekty pro školy	18
3.4 Odborné průzkumy, studie a posudky	21
3.5 Propagace v médiích	23
4. Finanční přehled	24
5. Poděkování	26

1. Úvodní slovo

Netopýři tvoří významnou část biodiverzity naší savčí fauny a současně jsou uznávanou bioindikační skupinou. Z území České republiky je v současnosti udáván výskyt 27 druhů, které jsou všechny zařazeny mezi zvláště chráněné druhy živočichů. Většina našich netopýřů rodí ročně jen jedno mládě, jejich populace se tudíž velice pomalu zotavují z nejrůznějších negativních zásahů. Z těchto a mnoha dalších důvodů je jim poskytována zákonná ochrana, která však není příliš účinná bez dokonalé znalosti jejich způsobu života a dostatečné informovanosti široké veřejnosti.

Posláním ČESON je koordinace ochrany a výzkumu netopýřů a jejich prostředí. K zajištění tohoto cíle ČESON každoročně shromažďuje informace a poznatky o problémech ochrany netopýřů a jejich stanovišť, upozorňuje příslušné orgány ochrany přírody a další složky státní správy na tyto problémy a navrhuje jejich řešení. ČESON je také nejrůznějšími institucemi žádán o zpracování expertiz v oboru ochrany netopýřů a jejich prostředí. Ve spolupráci s AOPK ČR je garantem celorepublikového monitoringu netopýřích populací.

ČESON se dále podílí na propagaci myšlenek ochrany netopýřů mezi širokou veřejností, zejména prostřednictvím masově probíhajících akce, tzv. „Mezinárodní noci pro netopýry“, ale i dalších přednášek, exkurzí a jiných osvětových aktivit. Velká pozornost je věnována vzdělávání a ekologické výchově dětí z mateřských, základních i středních škol.

Díky různorodé členské základně zahrnující profesionály i amatéry zajišťuje realizaci a spolupráci na úrovni národních i mezinárodních projektů přímo věnovaných ochraně netopýřů nebo i projektů mezioborových (ochrana živočichů při zateplování budov, konstrukční řešení silničních mostů apod.). ČESON průběžně spolupracuje se zahraničními nevládními organizacemi (zejména na Slovensku, v Německu a Polsku) a je také členem mezinárodního sdružení BatLife Europe. Významná je rovněž role ČESON jakožto dlouhodobého partnera MŽP a AOPK ČR při řešení odborných otázek a naplňování Dohody o ochraně populací evropských netopýřů (EUROBATS).

2. O organizaci

Česká společnost pro ochranu netopýrů (ČESON) byla založena v roce 1991 jako občanské sdružení registrované Ministerstvem vnitra ČR dle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů (IČO: 49370731). Od 1. 1. 2014 je zapsána jako spolek ve spolkovém rejstříku, vedeném Krajským soudem v Praze.

Struktura organizace:

Nejvyšším orgánem je valná hromada všech řádných členů, která volí výbor. Výbor dohlíží na běžný chod organizace, řídí činnost organizace mezi valnými hromadami a je stálým správním orgánem. Sestává z předsedy, místopředsedy a nejméně tří dalších členů. V roce 2024 měl ČESON celkem 136 členů (z toho 2 čestná a 5 rodinných členství).

Statutární zástupci:

Prof. RNDr. Ivan Horáček, CSc. – předseda
Doc. RNDr. Petr Benda, Ph.D. – místopředseda
Doc. Mgr. Tomáš Bartonička, Ph.D. – ředitel
RNDr. Petra Schnitzerová, Ph.D. – zástupce ředitele

Zaměstnanci v roce 2024:

RNDr. Petra Schnitzerová, Ph.D. – příprava, koordinace a realizace projektů, odborné poradenství
Mgr. Eva Cepáková, Ph.D. – správa monitorovacích databází, příprava, koordinace a realizace projektů
Mgr. Dita Weinfurtová – odborné poradenství, realizace projektů
Mgr. Olga Růžicková – propagace, osvětové akce
Mgr. Jana Vandrovcová, Ph.D. – koordinace a realizace projektu LIFE PODKOWIEC PLUS, koordinace Mezinárodní noci pro netopýry

Celkem 3,75 přepočtených úvazků + externí spolupracovníci podílející se na monitoringu, vzdělávacích programech pro školy a některých projektových aktivitách (asi 90 osob).

Kontakty:

Sídlo: Katedra zoologie PřF UK, Viničná 7, 128 00 Praha 2

Web: www.ceson.org, www.sousednetopyr.cz

E-mail: netopyr@ceson.org

Telefon: kancelář 605 870 323, 732 615 295, 737 121 672, ředitel 774 080 402

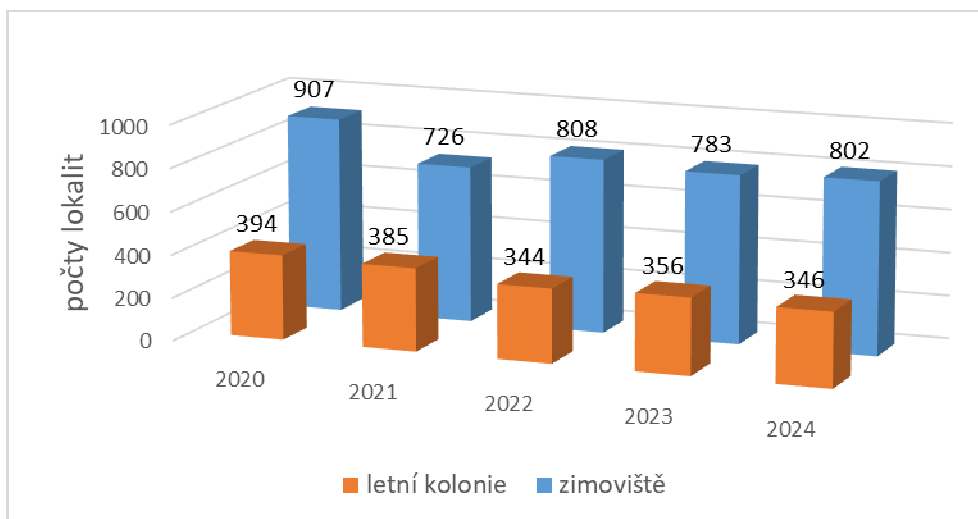
3. O činnosti v roce 2024

3.1 Monitoring netopýřích populací

V roce 2024 probíhal monitoring netopýřích populací jako každoročně pomocí dvou tradičních metodických přístupů - vizuálního bezkontaktního sčítání na zimovištích a revizí samičích letních kolonií převážně synantropních druhů.

I přes celkové stárnutí členské základny, která je v monitoringu aktivní a staví se k odpovědnosti za daný region, se podařilo monitorovat standardní počet lokalit, srovnatelný s předešlými roky (Obr. 1). Potřeba začlenit nové členy do kontrol pravidelně monitorovaných lokalit je velmi aktuální, jinak bude v brzké budoucnosti obvyklý počet sledovaných lokalit neudržitelný.

Obr. 1 Počty monitorovaných zimovišť a letních kolonií v posledních 5 letech.

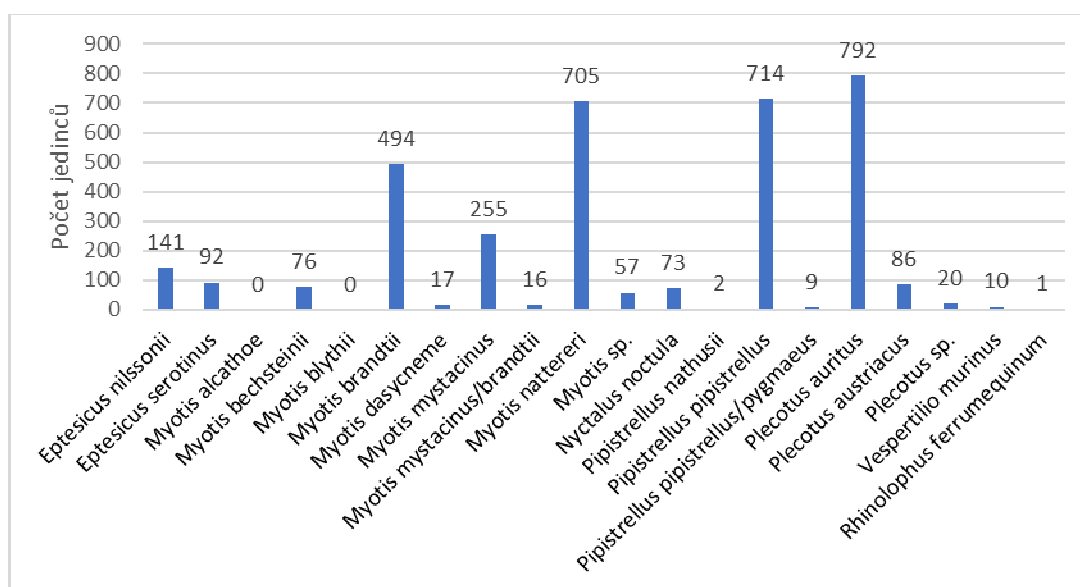

3.1.1 Monitoring na zimovištích

V zimě 2023/24 byl monitorován standardní počet zimovišť, celkem 802 lokalit. Setrvalý nárůst početnosti byl zjištěn mezi lety 2023 a 2024 u vrápence malého (*Rhinolophus hipposideros*) (51 914 jedinců, 2022/23 - 47 910 jedinců), a také u netopýra velkého (*Myotis myotis*) (10 045 jedinců, 2022/23 - 9 163) byly počty mírně vyšší. Nadále pozorujeme pokles počtu n. černých (*Barbastella barbastellus*), a to i přes skutečnost, že řada monitorovatelů využila mrazivých dnů ke kontrolám menších zimovišť, kde se tento chladnomilný druh tradičně vyskytuje (2204 jedinců, 2022/23 - 2 529). Meziroční pokles je patrný i pro n. brvitého (*Myotis emarginatus*) (4 115 jedinců, 2022/23 - 4 849), jehož počty dosáhly maxima již v zimě 2023. Počty n. vodních (*Myotis daubentonii*) (1 360 jedinců, 2022/23 - 1 162) byly v zimě 2024 mírně vyšší. Počty netopýrů dalších zjištěných druhů ukazuje Obr. 2.

V dlouhodobém kontextu stojí za povšimnutí nárůst počtu vrápenců malých a netopýrů brvitých na zimovištích, kterých bylo zjištěno nejvíce za posledních 9 resp. 10 let (*Rhip*: 15 487 vs. 51 914; *Mema*: 1 224 vs. 4 849). Jejich počty byly v zimě 2023 a 2024 rekordní, přičemž počet sčítaných lokalit byl obdobný. V roce 2024 byly početnosti u n. brvitého nižší, stále však vykazují rostoucí trend. U n. velkého není situace tak jednoznačná jako u předchozích dvou druhů, nicméně jeho počty dosáhly na zimovištích v letošním roce též historického maxima (2014-24, min. 8 655, max. 11 718). Z meziročních součtů je patrný pokles chladnomilných druhů jako je n. černý, ale také n. severní (*Eptesicus nilssonii*), které na standardně monitorovaných zimovištích ubývají. Lze předpokládat, že v teplých zimách osidlují zcela jiný typ úkrytů. Avšak jiné chladnomilné druhy, jako např. n. Brandtův (*Myotis brandtii*) nebo n. řasnatý (*Myotis nattereri*), nejsou teplotními výkyvy příliš ovlivněny a jejich počty jsou stabilní nebo dokonce mírně rostou.

Obr. 2 Počty jedinců u ostatních druhů netopýrů zjištěných na všech monitorovaných zimovištích v roce 2024.

3.1.2 Revize letních kolonií

V roce 2024 bylo monitorováno 342 letních úkrytů reprodukčních kolonií samic (65 165 jedinců, 2023 - 48 996). Počty jedinců u nejčastějších synantropních druhů jsou v mezích každoročního kolísání (Tab. 1).

Nejvyšší počty byly jako každoročně zjištěny u netopýra velkého, *M. myotis* (44 545 jedinců, 2023 - 32 176), které byly současně výrazně vyšší než v roce 2023. Přestože je počet monitorovaných lokalit mezi roky obdobný, bylo evidováno několik nových a na řadě dlouhodobě sčítaných lokalit byly zjištěny o stovky jedinců vyšší početnosti. Částečně může být navýšení způsobeno časnějšími porody a nemožností odlišit samice od loňských mláďat. S ohledem na rok 2023 byly zjištěny i vyšší počty u vrápence malého, *R. hipposideros* (7 744 jedinců, 2023 - 6 517) a n. brvitého, *M. emarginatus* (5 317 jedinců, 2023 - 3 456). Počty zjištěných netopýrů brvitých jsou vyšší dokonce při významně nižším počtu monitorovaných lokalit.

Tab. 1 Početnost jednotlivých druhů v letních koloniích a počty monitorovaných mateřských kolonií v letech 2023 a 2024.

Druhy/Roky	2023		2024	
	N kolonií	N jedinců	N kolonií	N jedinců
<i>Barbastella barbastellus</i>	2	17	0	0
<i>Eptesicus nilssonii</i>	1	38	1	21
<i>Eptesicus serotinus</i>	16	208	16	235
<i>Myotis brandtii</i>	2	25	3	87
<i>Myotis daubentonii</i>	0	0	3	170
<i>Myotis emarginatus</i>	32	3 456	28	5 317
<i>Myotis myotis</i>	133	32 176	134	44 545
<i>Myotis mystacinus</i>	2	49	2	51
<i>Nyctalus noctula</i>	3	413	3	460
<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	8	3 313	13	3 726
<i>Pipistrellus pipistrellus/pygmaeus</i>	2	161	3	312
<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	5	2 160	10	1 804
<i>Pipistrellus spp.</i>	0	0	0	0
<i>Plecotus auritus</i>	34	197	36	276
<i>Plecotus austriacus</i>	12	232	13	248
<i>Plecotus spp.</i>	2	34	0	0
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	101	6 517	73	7 744
<i>Vespertilio murinus</i>	0	0	4	169
Celkem	355	48 996	342	65 165

3.2 Projekty věnované ochraně netopýrů

Řada druhů netopýrů využívá během svého života nejrůznější **úkryty v lidských stavbách, zejména v budovách**. Tato stanoviště jsou ohrožena rozsáhlými stavebními úpravami a zateplováním budov, při nichž dochází nejen k ničení samotných úkrytů, ale často také k přímé likvidaci netopýrů. V ohrožení jsou rovněž **netopýři vázaní na úkryty ve stromech, zejména v parcích a alejích**. Tyto lokality jsou v posledních letech stále více ohrožovány kácením v souvislosti s rostoucím tlakem na zajištění bezpečnosti lidí či v rámci rozsáhlejších revitalizací veřejné zeleně.

Proto i v roce 2024 pokračovaly projekty, jejichž společným dlouhodobým cílem je zefektivnění ochrany netopýrů vázaných na úkryty v lidských stavbách a ve stromech. **Konkrétně se jednalo o realizaci šesti projektů (Tab. 2).**

Tab. 2 Přehled grantových projektů realizovaných v roce 2024.

Projekt	Doba realizace	Grantová podpora
Ochrana netopýrů vázaných na úkryty v městském prostředí	7/2023 - 12/ 2024	Hlavní město Praha
Poznej tajemný svět netopýrů VI - komplexní vzdělávací projekt pro MŠ, ZŠ a SŠ	7/2023 - 12/ 2024	Hlavní město Praha
Výpravy do světa netopýrů aneb poznejte své ohrožené sousedy	1/2022- 12/ 2024	SFŽP ČR a MŽP
Pod jednou střechou s netopýry	1/2024 - 12/2024	MŽP
Mapování výskytu netopýrů v mostních konstrukcích a sledování jejich migračních tras na území Prahy	6/2024 - 12/2025	Hlavní město Praha
* LIFE+ PODKOWIEC TOWERS: back to the forest - holistic conservation of bat breeding habitats	10/2021 - 9/2026	Evropská unie v rámci programu LIFE, Polský národní fond ochrany životního prostředí a vodního hospodářství

*Projekt řešený ve spolupráci se zahraničními partnery.

Podrobnější informace o všech projektech jsou k dispozici na webu ceson.org

V rámci uvedených projektů (i mimo ně) probíhala řada aktivit s cílem zvýšit informovanost všech zainteresovaných cílových skupin - projektantů a stavebních firem, majitelů a správců budov, státní správy a samosprávy (KÚ, MěÚ, AOPK ČR), nevládních organizací i široké veřejnosti. **Propagována byla vhodná řešení různých situací nastávajících v souvislosti s výskytem netopýrů. Aktivity cílily také na zlepšení vztahu veřejnosti k netopýrům obecně a zvýšení ochoty spolupracovat při jejich ochraně.** Podařilo se realizovat řadu konkrétních opatření na ochranu synantropních druhů v budovách i druhů žijících ve stromech. Přehled hlavních aktivit je uveden níže.

3.2.1 Poradenský servis

Stejně jako v předchozích letech byl i v roce 2024 zajištěn poradenský servis prostřednictvím centrálního konzultačního místa, které měli na starosti čtyři pracovníci. Poradenství bylo poskytováno formou telefonických a e-mailových konzultací, přibližně čtvrtina případů vyžadovala i osobní návštěvu na místě, další jednání, zpracování průzkumů a stanovisek, případně zajištění přímé realizace vhodných opatření. Řešení řady případů zajistili také regionální spolupracovníci.

V roce 2024 bylo vyřešeno přes 622 případů, což dokladuje trvale velký zájem veřejnosti, firem i veřejné správy o poradnu ČESON. Nejvíce konzultací se týkalo problematiky výskytu netopýrů v budovách, a to zejména v souvislosti s jejich plánovanými rekonstrukcemi, případně s řešením různých problémů (např. znečišťování budovy trusem, hlasové projevy netopýrů). Velkou část tvořily také dotazy souvisejících s ochranou netopýrů při kácení stromů, dále byly konzultovány nálezy zraněných, vysílených nebo do budov zalétnuvších netopýrů. Některé případy byly řešeny ve spolupráci s regionálními spolupracovníky a místně příslušnými záchrannými stanicemi.

V rámci poradenského servisu se ČESON účastnil také celkem **64 správních řízení** (týkajících se udělování výjimek ze zák. 114/1992 Sb., kácení dřevin mimo les apod.), kde se aktivně podílel na souvisejících jednáních a zpracovával odborná stanoviska pro příslušné úřady.

3.2.2 Vzdělávání specifických cílových skupin

V roce 2024 bylo ve spolupráci s Českou společností ornitologickou, Arboristickou akademií ČSOP a Národním památkovým ústavem realizováno **6 vzdělávacích aktivit** zaměřených na problematiku ochrany netopýrů v budovách a ve stromech. Aktivně bylo **osloveno celkem 519 pracovníků** památkové péče, projektantů, zástupců stavebních firem, posuzovatelů, správců zeleně, arboristů, pracovníků úřadů a státní ochrany přírody atd. (Tab. 3).

Tab. 3 Přehled vzdělávacích aktivit určených specifickým cílovým skupinám v roce 2024.

Datum	Akce	Místo konání	Počet účastníků
18. 1.	Seminář „Posuzování budov z hlediska výskytu chráněných druhů živočichů a prevence kolizí ptáků se skly“	Pevnost poznání PŘF UP, Olomouc	28
23. 1.	Seminář „Posuzování budov z hlediska výskytu chráněných druhů živočichů a prevence kolizí ptáků se skly“	Kancelář ČSO, Praha 5	24
25. 1.	Přednáška na konferenci ČSOP Arboristické akademie „Staré stromy v novém světle“	ČZU Praha	187
29. 2.	Webinář ČESON „Netopýři na půdách - rekonstrukce a řešení problémů“	online	53
19. 3.	Poster na konferenci „Obnova památek 2024 - střešní krajina“	Masarykova kolej, Praha 6	200
10. 12.	Seminář ČESON Péče o stromy s ohledem na výskyt chráněných druhů živočichů	CCBC, U studánky poznání a Královská obora Stromovka Praha 7	27
Celkem			519

3.2.3 Osvětové akce pro veřejnost

V roce 2024 ČESON opět zajišťoval koordinaci a pořádání tradiční **Mezinárodní noci pro netopýry (MNN)**. Tato významná akce zaměřená na širokou veřejnost probíhá každoročně na přelomu srpna a září po celém světě. **V ČR se uskutečnil již 27. ročník, dohromady proběhlo 55 akcí, které navštívilo min. 6 508 osob (cca 43 % tvořily děti ve věku do 15 let).** Program tradičně zahrnoval přednášky, ukázky metod výzkumu, zejména odchty do sítí a sledování netopýřích hlasů pomocí ultrazvukových detektorů. Na některých místech byli veřejnosti demonstrováni handicapovaní netopýři a nechyběly ani zábavné soutěže pro děti či noční prohlídky hradů, zámků a jeskyní. **Propagace aktuálního ročníku probíhala prostřednictvím webu netopyrinoc.cz.** Zde jsou jednotlivé akce prezentovány pomocí interaktivní mapy a nacházejí se tu také pokyny pro organizátory, informace pro média atd.

Kromě MNN proběhlo i dalších 24 osvětových akcí pro veřejnost, kterých se zúčastnilo celkem 11 825 osob (Tab. 4). Jednalo se o přednášky, infostánky v rámci větších celodenních akcí (např. v rámci Dne Země, Veletrhu vědy, Dnů stromů, Dne pro zoologické zahrady), akce určené speciálně dětem, a také večerní exkurze zaměřené na pozorování netopýrů pomocí ultrazvukových detektorů. Většina setkání byla doprovázena ukázkou ochočených handicapovaných netopýrů, které má ČESON dlouhodobě deponované do péče ze spolupracujících záchranných stanic.

Pokračovala prezentace putovní výstavy „Netopýři tajemní a zranitelní“. Výstavu tvoří 14 informačních panelů, prostorové exponáty (ukázky pomůcek pro výzkum netopýrů, kosterní preparáty, budky, literatura) a interaktivní úkoly pro děti. Výstava je k dispozici ve dvou verzích určených do interiéru a jedné do exteriéru. Během roku 2024 byla vystavena na těchto 4 místech: Muzeum dr. Aleše Hrdličky, Humpolec, Kulturní a informační středisko, Lomnice nad Popelkou, Ekocentrum Zahrada, DDM Mladá Boleslav a Ekocentrum HUBERT, Hukvaldy. Celkem ji zhlédlo téměř 1700 návštěvníků. Anotaci k výstavě a pokyny pro zápůjčku lze nalézt na webu napude.sousednetopyr.cz.

Uspořádány byly další dva popularizační webináře v rámci série „Netopýří večírky online“, které se podrobněji věnovaly tématům detektoringu a netopýřům žijícím ve stromech. Webinářů se zúčastnilo celkem 25 posluchačů. Záznamy všech 6 dílů jsou k dispozici na [youtube kanálu ČESON](#), do konce roku 2024 je zhlédlo již více než 2000 osob.

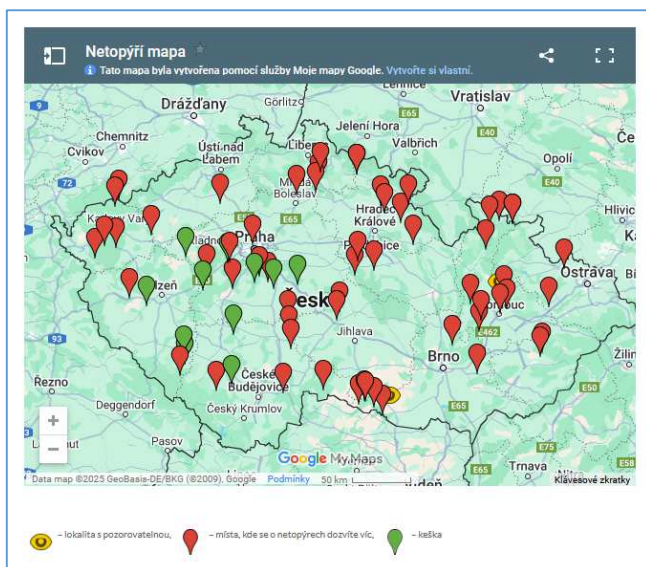

Tab. 4 Přehled všech osvětových akcí pro veřejnost v roce 2024.

Typ akce	Počet akcí	Počet účastníků celkem
Mezinárodní noc pro netopýry	55	6 508
Infostánek	7	9 871
Přednáška	3	102
Večerní exkurze s detektorováním	8	277
Akce speciálně zaměřená na děti (např. program pro tábor, oddíl, stezka pro rodiny s dětmi apod.)	4	1 460
Jiný typ akce (např. Probouzení netopýřů v Javoříčských jeskyních)	2	115
Webinář ze série Netopýří večírky online	2	25 online 487 zhlédnutí na youtube
Putovní výstava Netopýři tajemní a zranitelní	4	Cca 1 700
Celkem	85	20 058

3.2.4 Projekt netopýří turistiky a s ním související aktivity

Webové stránky napude.sousednetopyr.cz zprostředkovávají široké veřejnosti atraktivní formou informace o problematice ochrany netopýřů (nejen) v budovách. **Interaktivní netopýří mapa** prezentuje turisticky zajímavé lokality (hrady, zámky a další památky), kde se vyskytují netopýři, a kde se o nich návštěvníci díky projektu ČESON přímo na místě mohou dozvědět více formou netopýřích pozorovatelů, informačních tabulí, pracovních listů, během výkladu průvodců, prostřednictvím outdoorových her – geocachingu a questingu či při pořádání pravidelných osvětových akcí. V roce 2024 se do projektu nově zapojily 2 lokality – Amálino údolí u Kašperských hor a skanzen Solvayovy lomy v Českém krasu. K oběma byl na webových stránkách zveřejněn článek sloužící jako tip na výlet. Netopýří mapa ke konci roku 2024 obsahovala celkem 70 lokalit.

Vytvořeny byly také dvě nové informační tabule (v Solvayových lomech a na zámku Dobříš). V provozu byly opět po celou letní sezonu netopýří pozorovatelný na hradě Sovinec a na zámku Jevišovice (videopřenosy z letních kolonií na návštěvnickou trasu). Na hradě Točnick měli návštěvníci možnost sledovat film **Život v netopýří kolonii** (vznikl v roce 2023 ze záběrů natočených ve zdejší kolonii netopýřů velkých). Tento krátký dokument byl využíván i na dalších zapojených lokalitách, např. v Týnci nad Sázavou.

Pokračovala **geocachingová hra**, zahrnující jedenáct keší umístěných v blízkosti hradů, zámků a dalších objektů spojených s výskytem letních kolonií či zimováním netopýřů. Tuto sérii nazvanou „S Drákulou v netopýřím světě“ navštívilo od srpna 2017, kdy byla spuštěna, do konce roku 2024 téměř 13 000 hledačů.

Další využívanou outdoorovou hrou je **questing**. Hledačky (questy), zahrnující jednotlivá zastavení s hádankami zaměřenými na poznání života netopýřů a zároveň

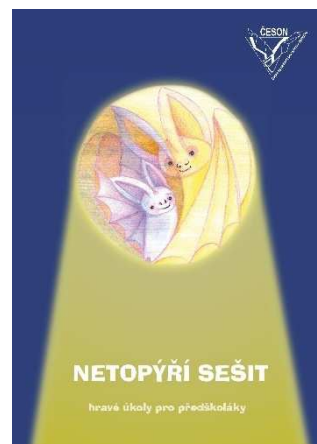
daného místa, vedou k cíli s pokladem (drobnou věcnou odměnou a informačními materiály o netopýrech). V roce 2024 byly spuštěny 2 nové questy: **Letem netopýřím světem na pražské Malé Straně** a **Letem netopýřím světem v Českém krasu**. Celkem je nyní v provozu 5 tras, průvodní listy a další informace ke hře zájemci naleznou na výše uvedeném webu napude.sousednetopyr.cz nebo na stránkách questing.cz.

3.2.5 Vzdělávací materiály, desková hra a webové stránky

V roce 2024 byly připraveny 3 nové tištěné materiály: metodická příručka **„Netopýři a stromy rostoucí mimo les. Šetrná péče o dřeviny a úpravy parků“**, **„Netopýří sešit, hravé úkoly pro předškoláky“** a pracovní list **„Netopýři ve městě“**. Materiály jsou volně ke stažení na webech ČESON. Koncem roku 2024 spatřila světlo světa také **desková hra „Netopýřov - Lítej, lov a přežij“**. Jejím prostřednictvím oslovujeme s tématem ochrany netopýřů další skupinu veřejnosti, hráče deskových her.

Došlo k modernizaci a rozšíření nejstarších specializovaných webových stránek, sousednetopyr.cz, které jsou věnované ochraně netopýřů v budovách. Průběžně se o nové ukázky dobré praxe rozrůstal také web věnovaný problematice ochrany stromových druhů, vestrome.sousednetopyr.cz.

3.2.6 Live stream z letní kolonie a osvětová videa na youtube

I v roce 2024 běžel live stream z letní kolonie netopýrů velkých na půdě Jungmannovy základní školy v Berouně. Příslušné odkazy pro jeho sledování jsou umístěny na stránkách napude.sousednetopyr.cz. Vznikla také další 3 krátká osvětová videa: „Netopýří výzkumníci - s batůžkem za netopýry“, „Netopýři v ohrožení při zimním kácení“ a „Netopýři v ohrožení při stavebních úpravách budov“. Celkem se na [youtube ČESON](https://www.youtube.com/channel/UCv8v8v8v8v8v8v8v8v8v8v8) ke konci roku 2024 nacházelo 6 videí tohoto typu, přičemž celkový počet zhlédnutí dosáhl téměř 3000.

3.2.7 Akce „Náš soused je netopýr“

Pokračovala osvětová a motivační akce „Náš soused je netopýr“. V rámci této kampaně jsou památeční plakety a certifikátem odměňováni lidé, kteří přispěli k zachování či vytvoření netopýřích úkrytů ve svém domě. Cílem akce je podpořit ochranu netopýrů a zároveň zviditelnit pozitivní příklady z praxe, které ukazují, že soužití s netopýry v jednom domě není problémem.

V roce 2024 bylo předáno dalších 6 památečních plaket a certifikátů. Oceněnými byli vlastníci rodinných domů, v nichž se vyskytují letní kolonie nebo zimoviště netopýrů, lidé, kteří vyvěsili na svém domě či v zahradě budky pro netopýry, a také majitel zámku Doudleby nad Orlicí, za šetrnou rekonstrukci budovy a dlouhodobou spolupráci při osvětě návštěvníků této památky.

Přehled všech dosud oceněných lidí a organizací je uveden na webových stránkách sousednetopyr.cz, kde je k dispozici i interaktivní mapa lokalit s předanými plakety. Na tomto webu lze rovněž nalézt odpovědi na nejčastější otázky související s výskytem netopýrů v budovách - jak vyřešit některé problémové situace, jak správně postupovat při plánované rekonstrukci budovy, nebo co dělat při nález netopýra.

3.2.8 Realizace praktických opatření na ochranu synantropních druhů netopýrů na půdách

Na půdách budov, kde sídlí letní kolonie netopýrů (zejména druhů netopýr velký, vrápenec malý či netopýr brvitý), dochází k hromadění trusu, který při dlouhodobém působení může poškozovat trámoví a další stavební prvky. To vede ke konfliktu s majiteli a správci těchto budov. Vhodným řešením a prevencí je **pravidelný úklid guána**, případně **umístění paropropustné fólie** či **jiných ochranných prvků**, které chrání stavební konstrukce a umožňují snadnější úklid v následujících sezónách.

Během roku 2024 byl zajištěn úklid nahromaděného trusu na čtyřech lokalitách, kde se vyskytují letní kolonie netopýra velkého a vrápence malého (Mrač, Janská, Točnick, Čechy pod Kosířem). Na třech lokalitách byly po úklidu trusu nataženy paropropustné fólie na podlahu půdy a schodiště (Mrač, Janská a Točnick), na další lokalitě byly provedeny finální úpravy již dříve vybudovaných podlážek nad historickou klenbou a instalovány nové ochranné stříšky na trámoví (Ruda nad Moravou).

Pro zajištění ochrany letních kolonií netopýrů na půdách budov je klíčová rovněž znalost výletových, resp. vletových otvorů, které netopýři používají pro přístup do úkrytu. Pokud dojde ke změně či dokonce uzavření otvorů, znamená to likvidaci úkrytu, i když se jiné podmínky nezmění. Uzavření otvoru v době výskytu kolonie (např. v důsledku výměny správce objektu) může vést i k úhynu zvířat. Těmto situacím lze snadno předejít pomocí **trvalého označení výletového otvoru informační tabulkou**, která upozorňuje na dané místo a zároveň obsahuje kontakty pro potřeby konzultace v případě plánovaných stavebních úprav. V minulých letech byly tabulky instalovány na 75 lokalitách v různých částech ČR, **v roce 2024 byly označeny výletové otvory na dalších pěti lokalitách** (zámky Dobříš a Buchlovice, ranč Janská, kostely Komňa a Slušovice).

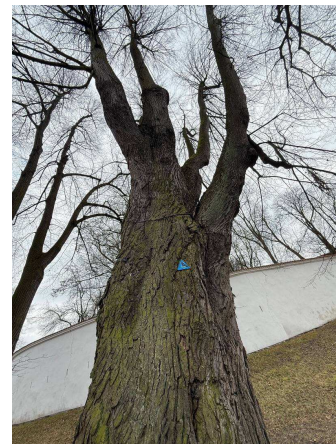
Uvedené aktivity probíhaly v rámci ročního projektu finančně podpořeného MŽP, a také dlouhodobějšího mezinárodního projektu LIFE+ PODKOWIEC TOWERS.

Více informací o obou projektech je k dispozici na [webu ČESON](https://webu.česon.cz) a na stránce lifepodkowiectowers.pl.

3.2.9 Vytvoření systému značení stromů s úkryty netopýrů

V průběhu roku 2024 byla **dokončena příprava systému značení významných stromů s potvrzenými úkryty netopýrů pomocí informačních cedulek**. Podobné systémy fungují v zahraničí, kde se jejich existence v praxi osvědčila, u nás však dosud nebylo takovéto značení použito. Jednoznačná identifikace úkrytových stromů přímo v terénu usnadní komunikaci mezi jednotlivými složkami, které se podílejí na zajištění péče o stromy, a rovněž by měla předejít případným nedorozuměním, ke kterým bohužel občas dochází. Zároveň bude plnit i osvětovou funkci vůči veřejnosti. Cedula má podobu modrého trojúhelníku, na kterém je upozornění na výskyt netopýrů a QR kód. Ten odkazuje na webovou stránku vestrome.sousednetopyr.cz, kde jsou k dispozici podrobnější informace o tom, jak správně postupovat v případě plánovaného ošetření či kácení tohoto stromu.

Během podzimu proběhlo **pilotní značení úkrytových stromů na 5 modelových lokalitách**: v Olomouckých parcích, Třebovickém lese v Ostravě, PP Stará řeka v Horních Bludovicích, v zámeckém parku Čechy pod Kosířem a v Pardubicích na zámeckých valech a v lipové aleji u zámku. Značení bylo provedeno ve spolupráci s vlastníky a správci porostů. Dohromady tak bylo označeno 13 stromů. U každého stromu byla provedena fotodokumentace (foto stromu s umístěným štítkem, případně detail úkrytu a zákres jeho umístění), byly určeny jeho souřadnice (případně proveden zákres do mapy) a tyto údaje byly zadány do interní databáze ČESON. Informace o tom, že strom je významným biotopem s prokázaným výskytem netopýrů, by měly být v budoucnu po dohodě se správci zaneseny i do aplikace Stromy pod kontrolou (www.stromypodkontrolou.cz).

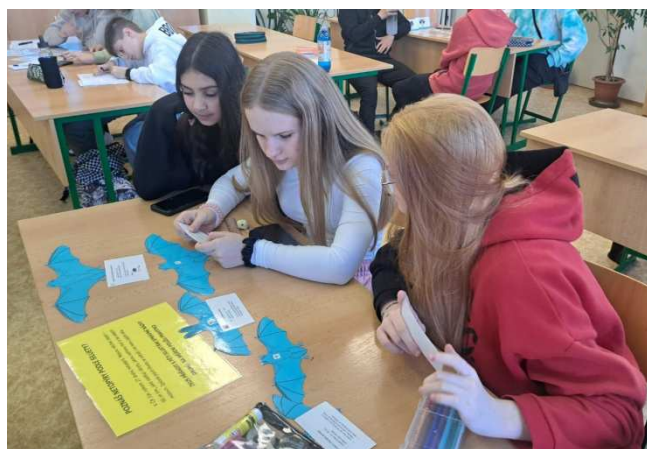
3.3 Vzdělávací projekty pro školy

V návaznosti na předchozí úsilí byly dále rozvíjeny aktivity v oblasti EVVO, jejichž cílem je motivovat děti i učitele ke spolupráci na ochraně netopýrů a k ochraně přírody obecně.

3.3.1 Realizace vzdělávacích akcí pro děti, žáky a studenty

V rámci projektu probíhajícího díky finanční podpoře Hlavního města Prahy na území Prahy bylo mateřským, základním a středním školám nabídnuto několik alternativních možností vzdělávacích programů seznamujících děti se životem netopýrů a možnostmi jejich ochrany. Učitelé si mohli vybrat z nabídky několika výukových programů, přednášek a večerních exkurzí, které byly realizovány odbornými lektory ČESON v prostorách škol či ekocenter a v jejich okolí. Možnost objednávat vzdělávací programy byla však tradičně otevřená i zájemcům mimo území hlavního města.

Na realizaci vzdělávacích programů se podílelo pět lektorů ČESON. Součástí akcí je díky spolupráci ČESON s Národní sítí záchranných stanic i ukázka ochočených trvale handicapovaných netopýrů, které si děti mohou prohlédnout zblízka nebo i pohládit.

V roce 2024 se celkem uskutečnilo **37 vzdělávacích akcí pro žáky základních a středních škol a pro předškolní děti** (výukové programy, přednášky, exkurze, případně speciální programy uzpůsobené požadavkům vzdělávacího řízení) a dále **1 přednáška pro studenty vysoké školy**. Přehled jednotlivých typů vzdělávacích akcí, kterých se zúčastnilo celkem **776 dětí, žáků a studentů** je uveden v Tab. 5.

Tab. 5 Počty jednotlivých typů vzdělávacích akcí a počty zúčastněných dětí a žáků dle věkových kategorií v roce 2024.

Typ akce	Počet akcí	Celkový počet účastníků
Programy pro mateřské školy	16	316
Přednášky a programy pro 1. stupeň základní školy	6	173
Přednášky a programy pro 2. stupeň základní školy	2	50
Jiné programy pro děti (zastoupeno bylo více věkových kategorií najednou)	6	88
Přednášky a programy pro střední školy	7	143
Přednášky pro vysoké školy	1	6
Celkem všechny akce	38	776

3.3.2 Vzdělávací program „Netopýří výzkumníci“

V roce 2024 pokračoval vzdělávací program „Netopýří výzkumníci“ určený školám, zájmovým kroužkům a dalším organizacím věnujícím se práci s dětmi. V rámci tohoto programu si učitelé a lektori mohou zdarma zapůjčit výzkumnické batůžky, které obsahují potřebné vybavení pro **pozorování a určování netopýřů pomocí ultrazvukových detektorů** a vyrazit s dětmi na dobrodružnou večerní vycházku.

Díky finanční podpoře Hl. m. Prahy, SFŽP ČR a MŽP bylo v letech 2022-2023 vytvořeno **celkem 8 batůžků**. Každý z nich obsahuje tři ultrazvukové detektory, svítilnu, náhradní baterie, šroubovák pro výměnu baterií, příručku k práci s detektorem a klíčem k určování netopýřů podle hlasů, knihu „Poznáváme naše savce“ (Anděra a Horáček 2005), laminované tipy na vycházky v daném regionu a další drobné pomůcky.

Program má podrobnou prezentaci na webu napude.sousednetopyr.cz (podmínky zápůjčky, kontakty na výpůjční místa, příručka a další materiály jsou zde ke stažení v pdf). Nacházejí se tu i tipy na detektorovací vycházky s mapami a doporučenými trasami. V uplynulém roce bylo zájemcům k dispozici 8 tipů na vycházky na území Prahy, 5 v jižních Čechách, tři v Brně, jedna v Olomouci a jedna v Uničově.

V roce 2024 bylo v provozu celkem 6 výpůjčních míst: Stanice přírodovědců DDM hl. m. Prahy (2 batůžky), Ekocentrum Vydra v Třeboni (1 batůžek), Pevnost poznání PŘF UPOL v Olomouci (2 batůžky), ekocentrum Lipka v Brně (2 batůžky), ekocentrum Cassiopeia v Českých Budějovicích (1 batůžek) a ZO ČSOP Klenice v Mladé Boleslavi (2 batůžky, pořízené díky projektu podpořenému vlastním grantem ZO ČSOP ve spolupráci s ČESON).

Pro učitele, lektory a další zájemce o program byly v roce 2024 zorganizovány **2 instruktážní vycházky** (v Praze a Mladé Boleslavi) seznamující s použitím ultrazvukových detektorů a možnostmi využití této metody v rámci výuky. Jako motivace k zapojení do programu bylo vyhlášeno také třetí kolo **doprovodné soutěže o nejlepší blogový příspěvek z vycházky**, které se zúčastnilo **5 dětských kolektivů**. Jejich příspěvky byly zveřejněny na webu.

Celkem si batůžky v roce 2024 vypůjčilo **38 školních kolektivů a dalších organizací**, které uskutečnily **75 vycházek** s celkovou účastí **1 139 dětí a dospělých**.

3.4 Odborné průzkumy, studie a posudky

3.4.1 Průzkumy budov před zateplením

ČESON tradičně zajišťoval průzkumy výskytu netopýrů a zpracování posudků v souvislosti s plánovanými stavebními úpravami bytových domů, veřejných a dalších typů budov pro firmy, bytová družstva a různé další organizace po celé ČR. V roce 2024 byly opět realizovány stovky průzkumů a na základě nich zpracovány stovky odborných posudků. Díky tomu se podařilo zabezpečit úkryty netopýrů v budovách na mnoha dalších lokalitách.

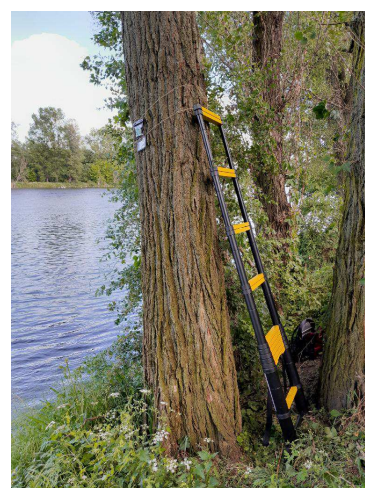

3.4.2 Průzkumy stromů určených ke kácení

Na základě spolupráce s odborem ochrany prostředí Magistrátu hlavního města Prahy, Lesy hl. m. Prahy, a pražskými městskými částmi byly v roce 2024 uskutečněny další průzkumy stromů určených ke kácení v Praze. Pokračovala rovněž spolupráce ČESON při pasportizaci porostů v rámci plánované obnovy Královské obory Stromovka, v rámci které bylo provedeno rozsáhlé hodnocení úkrytového potenciálu ve všech stromořadích. Dne 25.6.2024 proběhlo ve Stromovce pracovní setkání odborníků z oborů dendrologie, fytopatologie, entomologie, ornitologie a chiropterologie, kteří se podílejí na koncepci rozvoje a péči o tento významný park. Na setkání byly diskutovány přístupy jednotlivých oborů a jejich styčné body, prezentovány praktické příklady přímo v terénu a řešeny možné postupy v péči o park v následujících letech. Další rozsáhlejší průzkumy stromů byly realizovány i mimo Prahu (např. v souvislosti s plánovaným rozšířením lomu Sýkořice na Křivoklátsku atd.).

3.4.3 Mapování výskytu netopýrů v mostních konstrukcích a sledování jejich migračních tras na území Prahy

Cílem dvouletého projektu, podpořeného Hl. městem Prahou, je zmapování úkrytového potenciálu a ověření výskytu netopýrů v mostech na území Prahy, a to zejména ve velkých mostech přes řeku Vltavu. V roce 2024 byla zatím pomocí opakovaných pozorování **ověřena přítomnost netopýrů v Libeňském a Mánesově mostě**, kde byl výskyt netopýrů zaznamenán již v minulosti. V obou případech byly ve štěrbinách mostních konstrukcí potvrzeny celoroční úkryty netopýrů rezavých (*Nyctalus noctula*). Jejich početnost v období podzimní migrace dosahovala několika set jedinců (cca 500, resp. 300 jedinců). V Libeňském mostě byly v letním období detekovány i úkryty menšího počtu n. hvízdavých (*Pipistrellus pipistrellus*). Na základě získaných výsledků byla navržena a s realizující firmou Metrostav TBR projednána vhodná opatření k zajištění ochrany netopýrů během plánované rozsáhlé rekonstrukce mostu i po jejím dokončení.

V roce 2024 bylo dále uskutečněno **sledování letové aktivity netopýrů pomocí automatických ultrazvukových detektorů na třech lokalitách v údolí Vltavy a na jednom stanovišti v blízkosti ústí řeky Berounky**. Nahrávky byly pořizovány po dobu 4-7 nocí ve třech různých obdobích životního cyklu netopýrů - na konci období jarních přeletů (květen), v období existence letních kolonií (červenec) a na začátku období podzimních přeletů (září). Celkem byl tímto způsobem zaznamenán **výskyt 8-9 druhů (resp. dvojic druhů) letounů**. Konkrétně se jednalo o netopýra severního/večerního (*Eptesicus nilsonii/serotinus*), n. Saviova (*Hypsugo savii*), n. stromového/rezavého (*Nyctalus leisleri/noctula*), n. parkového/jižního (*Pipistrellus nathusii/kuhlii*), n. hvízdavého (*Pipistrellus pipistrellus*), n. nejmenšího (*Pipistrellus pygmaeus*),

n. ušatého/dlouhouchého (*Plecotus auritus/austriacus*) a n. pestrého (*Vespertilio murinus*). Podrobnější analýzy získaných dat, které by měly umožnit získat přesnější informace o způsobu využívání okolí Vltavy netopýry, změnách jejich aktivity v průběhu roku apod., budou provedeny po skončení následující monitorovací sezóny v roce 2025.

Jako doplňující aktivita projektu byl zahájen nový **program tzv. občanské vědy zaměřený na sčítání netopýrů rezavých** v době migrací. Využita byla metodika mezinárodního projektu „Noctule Count“, vytvořená organizací BatLife Europe v roce 2023. Do pilotního ročníku programu se zapojilo jen 6 osob, které zaznamenaly celkem 30 pozorování netopýrů rezavých. Většinou se jednalo o jednotlivé netopýry nebo malé skupinky do 7 jedinců, v jednom případě však bylo zadáno i náhodné pozorování tahu velkého množství cca 500 jedinců nad dálnicí D6 v blízkosti Prahy. Výsledky sčítání si lze prohlédnout na webu Epicollect (<https://five.epicollect.net/project/ble-noctule-count/data>).

3.5 Propagace v médiích

V rámci realizovaných projektů bylo vydáno **7 tiskových zpráv**. Na jejich základě byla publikována řada článků v tisku i elektronických médiích, které v různém rozsahu obsahovaly informace o problematice ohrožení netopýrů vázaných na úkryty v budovách a ve stromech, organizovaných akcích pro veřejnost a dalších osvětových aktivitách. Odvysíláno bylo také nejméně **7 relací v rádiích a 3 televizní reportáže**.

Aktuální informace o dění nejen v rámci projektů byly pravidelně prezentovány i na příslušných webových stránkách ČESON (ceson.org, sousednetopyr.cz, napude.sousednetopyr.cz), na facebookovém profilu „Náš soused netopýr“, který v roce 2024 dosáhl 3,5 tisíce sledujících, a nově také na Instagramu. Na youtube ČESON bylo v roce 2024 k vidění celkem 20 videí (osvětová videa, záznamy webinářů, krátká videa ze života netopýrů, reportáže z akcí atd.).

Díky spolupráci s Českou koalicí pro ochranu biodiverzity (CCBC) bylo vytvořeno také nové **vzdělávací video o netopýrech „Netopýří rok“**. Zástupci ČESON se podíleli poskytnutím odborných informací a komentářů, asistencí při natáčení na vybraných lokalitách a částečně také poskytnutím videomateriálu. Výsledné video představuje roční cyklus netopýrů a různé úkryty, které netopýři osídlují, včetně městského prostředí (budovy, stromy, mosty). Video je k dispozici na webu projektu CCBC do škol spolu s doprovodnými pracovními listy pro základní a střední školy (<https://ccbc.cz/ccbc-do-skol/netopyri/>).

4. Finanční přehled

Výsledovka 2024 (bez DPH)

Náklady	
Spotřeba materiálu	270 436 Kč
Cestovné	355 147 Kč
Služby	861 230 Kč
Mzdy+DPP	2 541 201 Kč
Zákonné soc. pojištění	585 742 Kč
Poskytnuté dary	30 200 Kč
Ostatní daně a poplatky	100 Kč
Odpis nedobytné pohledávky	9 064 Kč
Kurzové ztráty	993 Kč
Zákonné poj. zaměstnanců	7 097 Kč
Pojištění organizace	2 394 Kč
Bankovní poplatky	5 288 Kč
Změna stavu zásob	-282 460 Kč
Pokrytnuté čl. příspěvky	2 882 Kč
Odpisy dlouhodobého majetku	12 708 Kč
Daň z příjmů	199 290 Kč
Náklady celkem	4 601 313 Kč
Výnosy	
Výnosy z prodeje služeb a zboží	3 362 453 Kč
Vratka bankovního poplatku na účet	790 Kč
Ostatní výnosy	12 708 Kč
Přijaté dary	20 000 Kč
Členské příspěvky	70 131 Kč
Dotace	
SFŽP - Výpravy do světa netopýrů	799 532 Kč
MHMP - Poznej tajemný svět netopýrů	244 841 Kč
MHMP - Ochrana netopýrů	393 371 Kč
MŽP - Pod jednou střechou s netopýry	16 247 Kč
MHMP - Mapování výskytu net. v mostech	300 000 Kč
Life projekt	50 000 Kč
Snížení výnosu dotací	-262 835 Kč
Výnosy celkem	5 007 239 Kč
Hospodářský výsledek	405 926 Kč

Rozvaha

Aktiva	01.01.2024	31.12.2024
Dlouhodobý hmotný majetek	127 022 Kč	127 022 Kč
Nedokončený DHM	581 488 Kč	709 138 Kč
Dlouhodobý finanční majetek	0 Kč	0 Kč
Oprávký k dlouhod. majetku	-7 413 Kč	-20 121 Kč
Výrobky a nedokonč. výrobky na skl.:	0 Kč	272 259 Kč
Pokladna	41 093 Kč	48 129 Kč
Účty v bankách	3 703 949 Kč	2 144 055 Kč
Pohledávky	52 395 Kč	122 155 Kč
Přechodné účty aktiv a pasiv	1 355 313 Kč	2 794 763 Kč
Aktiva celkem	5 853 847 Kč	6 197 400 Kč
Pasiva	01.01.2024	31.12.2024
Závazky	30 608 Kč	83 801 Kč
Zúčtování se zaměstnanci a inst.	205 741 Kč	268 823 Kč
Zúčtování daní a dotací	747 619 Kč	578 483 Kč
Jiné závazky	5 082 Kč	0 Kč
Přechodné účty aktiv a pasiv	638 213 Kč	596 588 Kč
Vlastní jmění	701 097 Kč	816 039 Kč
Fondy	134 863 Kč	157 116 Kč
Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta	3 390 624 Kč	3 290 624 Kč
Pasiva celkem	5 853 847 Kč	5 791 475 Kč
Hospodářský zisk		405 926 Kč

5. Poděkování

Děkujeme za finanční podporu naší činnosti v roce 2024 následujícím institucím, firmám a soukromým osobám:

Státní fond životního prostředí ČR

Hlavní město Praha

Ministerstvo životního prostředí

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR

Evropská unie - program LIFE

Polský národní fond ochrany životního prostředí a vodního hospodářství

Nadace pojišťovny Kooperativa

Zelená domácnost

F. Bárta, P. Brož, P. Brožová, B. Piatriková, L. Špačková, Z. Machura,

A. Weiser a účastníci ÚLeT 2024

LIFE PODKOWIEC PLUS: back to the forest – holistic conservation of bat breeding habitats

LIFE20 NAT/PL/001427

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY
A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY

Zelená domácnost
S VÁMI POMÁHÁME PŘÍRODĚ

Děkujeme také všem členům a sympatizantům, kteří se jakýmkoliv způsobem podíleli na realizaci našich aktivit a tím přispěli k ochraně ohrožených druhů letounů a jejich biotopů.